

En mand gennemsøger affaldsbunken i vores gade for genbrugsting. Kort forinden har en herreløs hund været på besøg. Et øjeblik efter kommer renovationsbilen og fjerner det hele. Den håndmalede tekst på muren: »Al henkastning af affald forbudt«, er der ikke nogen der tager alvorligt.

»Vi flyttede ind en uge hos en familie i Udkantsbrasilien«

Familien Køhler fra Laven er på rejse i Brasilien. Her bliver det til et gensyn med Jairo og Katia, som familien boede hos for 21 år siden

TEKST OG FOTO: HENRIK KØHLER
redaktion@midtjyllandsavis.dk

I 1993, for 30 år siden, var jeg kommet af sted på en to måneder lang rejse til Nordøstbrasilien. Jeg var blevet skilt få uger forinden og havde efterladt ekskone med vores to små piger derhjemme. Chefen havde bevilliget orlov, og rejsen var betalt af fonde. Venner og familie syntes alle, det var verdens bedste idé, at jeg skulle ud og få noget andet at tænke på.

Min familie i Fortaleza, som jeg boede hos, har sikkert tænkt, at jeg trængte til noget luftforandring og sendte mig 537 km ud på landet til staten Ceará's næststørste by Juazeiro do Norte med cirka 250.000 indbyggere.

Jeg havde fundet et 0-stjernet hotel,

- et værelse med blå vægge, en pære i loftet og uden vinduer, og var nu gået ind på et simpelt lokalt spisested, hvor jeg bestilte den nordøstbrasilianske nationalret: »Baiao de dois« - ris og bønner. Vedkommende på restauranten har sikkert været af den type, der ikke mener, at hun kan forstå hvad folk siger, når man ser udenlandsk ud.

Det var heldigt, for en mand, lidt yngre end mig, der var til stede rejste sig og sagde: »Manden vil have ris og bønner!«. Det var Jairo. Siden tog han mig med hjem, hvor (har jeg senere fået at vide) hans kone Katia skældte lidt ud:

»Hvad er nu det for en type?«

»Hvad er nu det for en type du har slæbt med hjem?«. De følgende dage har vi sikkert »røget en bønne«, som man siger, drukket et par øl, lyttet til musik og diskuteret politik og samfundsforhold.

På turen til Brasilien, hvor vi var af sted i 2002 har Jairo og Katia lånt et tomt hus et stenkast fra deres, hvor vi boede i en uge med Josefine på 11 mdr. og Olivia på tre år.

Nu spoler vi så frem til 2023: Jeg har haft Jairo i røret få uger før vi tager

af sted på denne rejse. »I bor hos os i huset!. Børnene er flyttet hjemmefra, og der er plads«

Kunne ikke genkende selskabet

Juazeiro er virkelig udkantsbrasilien. Selv flyafgangene er håbløse. Vores fly går via Sao Paulo og lander klokken et om natten. Der er tilsyneladende ingen for at hente os som aftalt. Vi går helt ud foran den lille lufthavnsbygning og står lidt fortabte. Så dukker Jairo op. Han så godt min lange lyshårede søn, men kunne ikke lige genkende selskabet.

Snakken går let, set i lyset af, at vi ikke har set hinanden i over 21 år, og at klokken er halvto om natten.

Jeg vågner ved 9-tiden næste morgen og skubber til træskodderne. Skråt overfor er købmanden næsten færdig med at stille snesevis af kulørte plasticasker med bananer, ananas og papaya ud på fortovet. En yngre mand hjælper til, og det ser ud til at foregå efter et nøje indstuderet mønster. En kone fejer med en stiv og slidt kost til lidt skidt i rendestenen, der samtidig fungerer som åben kloak.

På hjørnet til den modsatte side er der

håndmalet på muren: »Henkastning af affald forbudt«. Lige foran skriften står en hund på hovedet i en stor bunke køkkenaffald. En mand kommer skubbende med en lille vogn og går i gang med at se, om der er noget interessant i bunken. Lidt senere kommer skraldebilen og et par mænd springer ud og skovler det hele om bord på 2-3 minutter.

Temperaturen har allerede sneget sig op over de 30 grader.

Toiletet står løst på gulvet, så man er lidt nervøs ved tanken om, at det vælter. Og så putter man jo ikke papiret i kummen, men i en lille spand, når man har tørret sig. Det gælder hele Brasilien.

Kratbevokset halvørken

Velkommen til Juazeiro do Norte og »O Sertao«, - den tørkeramte og kratbevoksede halvørken, der dækker over 5-6 stater her i den nordøstlige del af Brasilien. Tørkeperioderne er ikke noget nyt fænomen. De er beskrevet af de første tilflyttere, hvoraf en stor del i forrige århundrede måtte sælge deres enlige ko og få øvrige ejendele, for en plads bag på en lastbil til Sao Paulo i den sydlige ende af landet. Det siges, at hovedparten af

storbyen Sao Paulos godt 20 millioner indbyggere har aner her, i nuværende eller i forrige generation.

Morgenmaden sammen med familien består af kridhvidt brød, kogt maniokrod (minder om bananer, men uden nævneværdig smag), margarine, papaya fra datterens egen avl, en hvid smagløs friskost og kaffe, hvor man skal gøre opmærksom på, at der ikke skal sukker i. Herefter kigger folk lidt undrende eller medlidende på en.

Vi deler gaver ud: En trøje, et rødt grillforklæde med dannebrog, en olåbner til manden i huset. Til Katia har jeg købt en smuk stor rav-halskæde på dba med tilhørende forklaring. Hun kender godt materialet og bliver superglad. På de her kanter findes der millioner af forsteninger efter fisk og krybdyr og fodafttryk efter dinosaurer. Det var jeg klar over, - derfor ravkæden.

Glasskår og pigtråd

Vi går en runde i kvarteret sidst på formiddagen i cirka 35 graders varme. Alle huse har en godt to meter høj mur ud til gaden, ofte dekoreret med knuste glasskår, pigtråd eller strømførende ledninger. Dertil en stor metalport som åbnes, hver gang bilen skal ud og køre. Den efterlader man nemlig ikke på gaden. Det vil sige, at man kan ikke kigge ind i husene eller haverne. Det tager lige toppen af oplevelsen ved at gå rundt. Desuden har de fleste folk hunde, som bjæffer løs, når man går forbi på fortovet.

Sidst på eftermiddagen når temperaturen er faldet en smule, kan man dog opleve, at enkelte sætter sig ud på en stol og får klippet hår, kigger i et blad eller råber kvikke bemærkninger efter folk, de kender.

Ved en bager køber vi en cola, en yoghurt og et stykke kage. Det koster nærmest ingenting. Prisniveauet her er

væsentligt lavere end i Rio. Det er tid til middagslur med ventilatoren kørende.

Dagens vigtigste måltid

Så er der frokost med ris, kød samt broccoli og brune bønner. Det er dagens vigtigste måltid for folk her.

På alle hverdage kommer en ca. 50-årig dame og gør rent og laver mad. Hun er her fra 8 til 12 og rengør som en hvid tornado, - også der, hvor der ikke er nået at blive beskidt siden i går. Herefter går hun hen til en anden familie. Egentlig skulle hun ansættes på 40 timer og med minimumsløn, men så skal der laves kontrakt og lønnen er 1300 reais - godt 1800 kr. om måneden.

Nu slipper de med under det halve. Til gengæld er det på arbejdsgiverens nåde med løn under sygdom.

Elektronik som tv og computere mm. koster det samme som i Danmark og benzin er ca. 8.- kr. pr liter. Nu har den her type mennesker så heller ikke brug for benzin, for de ejer ikke en bil. Det er svært at se, hvordan de får det til at hænge sammen med husleje og et par børn, men ferierejser, nyt tøj og restaurantbesøg må være tæt på nul.

Byens udkant

Vi kører alle fem hen til byens udkant hvor Jairo og Katias datter Clara bor med sin mand Rodrigo og deres 10 måneder gamle søn Josue.

Huset har tilhørt Jairos far og ligger på en kæmpe stor grund med frugttræer. Det myldrer med dværghilkeaber med lange stribede haler i træerne.

Der holder to motorcykler bag porten. En murer og en arbejdsmand er i gang med at hegne grunden ind bagtil, hvor den løber ud i åbent landskab. For sikkerhedens skyld. Mureren får 140.- kr. pr 10 timer og hjælperen det halve. Arbejdstempoet er ikke helt som derhjemme, - og det gælder i øvrigt alle steder i

samfundet, også hos kassedamen, hvor det er svært at forestille sig, at det kan tage 5-6 minutter at slå en håndfuld varer ind, men det kan det altså.

Vi vælger at synes, at det er charmerende, for i Danmark har folk jo alt for travlt. Alt skal være så frygteligt effektivt, så folk får stress.

Vi er inde og besøge parrets anden datter, Hannah. Hun har en klinik, hvor hun sammen med et par kolleger udfører psykomotorisk terapi for børn med svær autisme. Det koster 7000 kr. om måneden at få sit barn i terapi her, og med en minimumsløn på 1800 kr kan man nemt regne ud, hvilken type forældre, der har deres barn i behandling her.

Trompeter og disciplin

På hjemvejen er vi forbi »Associacao Comunitario Padre Cicero«, som er et sted, hvor en håndfuld frivillige voksne udstyret med trompeter er i færd med at træne cirka 30 børn og unge i ens blå uniformer med forskellige trommer, bækkener og slagtøj. Der er disciplin, og det ser tjekket ud.

Vi skal ind og snakke med en af lederne efter træningen, men allerede efter et par minutter kommer en meget sur mand ind og sætter sig midt mellem os og virker helt vildt forurettet.

Situationen er akavet, så jeg foreslår, at vi går ud. Efterfølgende kan vi se, at kvinden og den sure mand starter et vildt skænderi. Men projektet går altså ud på, at voksne træner børn og unge i capoeira, forskellig slags dans og musik, så de har noget fornuftigt at tage sig til, og derved mindskes risikoen for, at de kommer i uføre af den ene eller anden art.

Den hårde coronatid

Vi kører hjem i huset med Hannah, hendes mand og deres fire-årige dreng Bento.

Katia laver »Tapioca« - ruller af maniok mel med kød eller æg indeni. Aftensmaden gør de ikke meget ud af. Katia og Jairo fortæller om tiden under pandemien. I hele denne familie var Jairo den eneste, der opretholdt en løn, fordi han er statsansat. De andre voksne modtog et symbolsk månedligt beløb, der ikke rakte til noget. De småhandlende kunne ikke sælge deres varer, for kunderne havde ingen penge. Folk stod i lange køer for at købe kogebeholder hos slagteren, for der var ikke penge til kød. Det skete hyppigt, at der blev banket på familiens dør af desperate mennesker, der ikke havde mad i huset.

Det er ikke rart at høre om, og vi som syntes, det var en hård tid herhjemme! Alt blev yderligere forværret af, at daværende præsident Bolsonaro ikke ville se problemerne i øjnene og anerkende pandemien som noget, der skulle tages alvorligt.

GENSYN MED BRASILIEN

For 21 år siden var familien Køhler - far og mor og to små børn - på en tre måneders rundrejse i det nordøstlige Brasilien. Her 21 år efter er familien af sted igen og genser nogle af de samme områder. Det fortæller de om i en række artikler her i weekendtillægget, hvor denne artikel er nummer tre i serien.

Her var vi

Fire trompetspillende frivillige voksne dirigerer rundt med 30 børn og deres slagøj instrumenter. Fra et alter øverst i billedet troner den lokale præste-legende Padre Cicero. Det gælder om at give de unge nogle fornuftige fritidsinteresser.

Handelscentrum i Juazeiro do Norte i det nordøstlige Brasilien er kendetegnet ved improviserede boder i vejsiden, store reklameskilte samt tæt trafik af fodgængere, motorcykler og biler.